

PREVENCE MOBBINGU SESTER – PŘEHLED VÝZKUMNÝCH NÁSTROJŮ

Mgr. Klára Václavíková

Bc. Tereza Střesková

Katedra ošetrovatelství, Fakulta zdravotnických studií, Univerzita Pardubice

Souhrn

Príspevek byl zpracován jako scoping review s cílem vyhledat dostupné výzkumné nástroje zaměřující na prevenci mobbingu sester. Celkem bylo vyhledáno 689 článků. Ke kritické analýze bylo postoupeno 21 článků. Do scoping review bylo zařazeno 5 studií, z nichž byly popsány 3 výzkumné nástroje. Pouze jeden výzkumný nástroj (PBQ) je zaměřen na prevenci mobbingu v oblastech jedince, oddělení a organizace.

Klíčová slova: mobbing, prevence, sestry, výzkumný nástroj

Úvod

Mobbing bývá definován jako pravidelně se opakující neetické chování (Leymann, 1996), které se vyznačuje negativními činy jako je např. pomlouvání, zatajování informací, odjímání klíčových kompetencí, ponižování, zastrasování a vyhrožování (Myers, 2016). Mobbing má závažné

dopady na zdraví jednotlivců i činnost organizací (Ekici, Mert, 2020). Mobbovaní zaměstnanci trpí řadou tělesných a psychických problémů a v souvislosti s nimi je zaznamenána vyšší nemocnost a fluktuace (Görgülü et al., 2014). Sestry jsou v oblasti zdravotnictví rizikovou skupinou, která je mobbingem ohrožena až 7× více než ostatní zdravotníci (Zacharová, Bartošovič, 2016). Mobbing jako negativní jev je v odborné literatuře již dobře zmapován, ale pouze minimum studií se zaměřuje na jeho prevenci, která se jeví nejefektivnějším opatření v boji s mobbingem (Ganz et al., 2015).

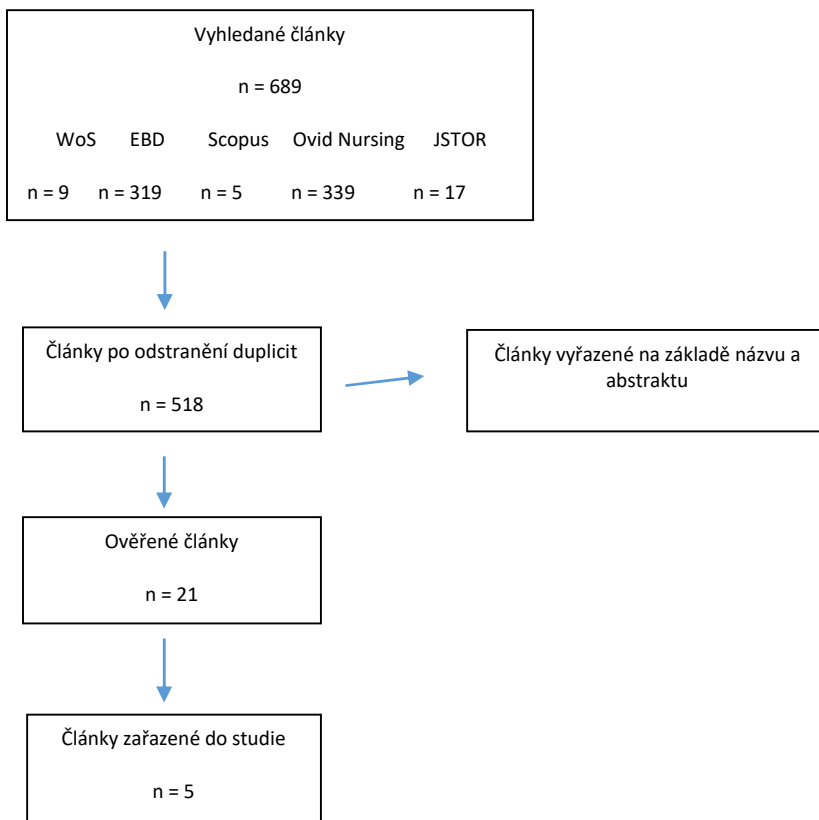
Cíl práce

Vyhledat a popsat aktuální, dostupné výzkumné nástroje, věnující se prevenci mobbingu sester.

Metodika výzkumu

V průběhu dubna 2022 byla provedena rešerše zdrojů. K vyhledání relevantních studií byly použity volně přístupné a licencované databáze EBSCO Discovery Servi, Ovid Nursing, Scopus, Web of Science a JSTOR. Byla stanovena výzkumná otázka: *„Jaké výzkumné nástroje jsou k dispozici v oblasti prevence mobbingu?“* Vybraná klíčová slova, mobbing, bullying, prevention, scale, nursing, byla zkombinována pomocí booleovských operátorů AND a OR. U vyhledaných studií byl zkontrolován název a abstrakt článku. Byly vyřazeny studie, které nebyly dostupné v anglickém jazyce. Dále byly vyřazeny studie, u kterých nebyl dostupný plný text a nebyly zaměřeny na prevenci mobbingu. Kritické analýze bylo podrobeno

21 zdrojů. Do finální analýzy bylo zařazeno 5 studií, které splňovaly stanovená kritéria. Proces vyhledávací strategie znázorňuje obrázek 1 Diagram PRISMA-sco (Tricco et al., 2016).

Obrázek 1 Diagram PRISMA-sco

Prezentace výsledků

Celkem bylo zařazeno 5 studií, v nichž byly identifikovány 3 výzkumné nástroje zaměřující se na prevenci mobbingu sester. Pouze jeden nástroj

(PBQ) se věnuje prevenci mobbingu na úrovni individuální a organizační. Zbylé dva nástroje se věnovaly prevenci mobbingu dílčím způsobem. Výzkumný nástroj ELQ se zaměřuje na dovednosti manažerů v oblasti vedení týmu. Výzkumný nástroj SSQ vyhodnocuje míru sociální podpory na pracovišti a spokojenost zaměstnanců s touto podporou. Podrobnější popis výzkumných nástrojů znázorňuje tabulka 1.

Tabulka 1 Charakteristika vybraných výzkumných nástrojů

Nástroj	Autor (rok)	Počet položek	Oblasti (počet položek)
PBQ – Prevention of Bullying Questionnaire	Ganz et.al. (2015)	42	Individuální prevence (16) Prevence na oddělení (19) Prevence organizační (7)
ELQ – Empowering Leadership Questionnaire	Arnold et al. (2000)	38	Schopnost vést tým (5) Participativní rozhodování (6) Koučování (11) Informování (6) Interakce (10)
SSQ – Social Support Questionnaire	Sarasan et al. (1983)	27	Sociální podpora a spokojenost s ní (27)

Závěr

Na prevenci mobbingu sester je zaměřen výzkumný nástroj PBO, který se zaměřuje na všechny významné oblasti. Pro budoucí výzkum prevence mobbingu by bylo vhodné vyvinout výzkumný nástroj, který by byl optimální pro české sociokulturní prostředí.

Zdroje

ARNOLD, Josh A., et al., 2000. The empowering leadership questionnaire: The construction and validation of a new scale for measuring leader behaviors. *Journal of organizational behavior*, 21(3), 249-269. [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1099-1379\(200005\)21:3<249::AID-JOB10>3.0.CO;2-%23](https://doi.org/10.1002/(SICI)1099-1379(200005)21:3<249::AID-JOB10>3.0.CO;2-%23).

EKICI, Dilek, MERT, Tugba, 2020. Development and Psychometric Evaluation of Nursing Audit Tool. *Hospital Practices and Research*, 5(2), 47-55. <https://doi.org/10.34172/HPR.2020.10>.

GANZ, Freda DeKeyser, et al., 2015. Bullying and its prevention among intensive care nurses. *Journal of Nursing Scholarship*, 47(6), 505-511. <https://doi.org/10.1111/jnu.12167>.

GÖRGÜLÜ, Neriman, et al. 2014. The effects of mobbing (bullying) on health employes. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 152, 503-509. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.09.196>.

LEYMANN, Heinz, 1996. The content and development of mobbing at work. *European journal of work and organizational psychology*, 5(2), 165-184. <https://doi.org/10.1080/13594329608414853>.

MYERS, Gina, et al. 2016. A cross-hospital exploration of nurses' experiences with horizontal violence. *Journal of nursing management*, 24(5), 624-633. <https://doi.org/10.1111/jonm.12365>.

SARASON, Irwin G, et al., 1983. Assessing social support: the social support questionnaire. *Journal of personality and social psychology*, 44(1) 127. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.44.1.127>.

TRICCO, Andrea C, et al., 2016. A scoping review on the conduct and reporting of scoping reviews. *BMC medical research methodology*, 16(1), 1-10. <https://doi.org/10.1186/s12874-016-0116-4>.

ZACHAROVÁ, Eva, BARTOŠOVIČ, I, 2016. Mobbing experienced by nurses in health care facilities. *Clinical Social Work and Health Intervention*, 7(2), 50-61. ISSN (electronic): 2222-386X.